

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 1.4.2009
KOM(2009) 156 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

**i henhold til artikel 18, stk. 3, i vandrammedirektivet 2000/60/EF om programmer for
overvågning af vandtilstanden**

{SEK(2009)415}

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

i henhold til artikel 18, stk. 3, i vandrammedirektivet 2000/60/EF om programmer for overvågning af vandtilstanden

1. INDLEDNING

EU's vandrammedirektiv (VRD)¹, der blev vedtaget i 2000, lagde grundlaget til en moderne, omfattende og ambitiøs vandpolitik for Den Europæiske Union og opstillede en klar tidsplan for gennemførelsen af direktivets målsætninger med midlertidige frister for virkeliggørelsen af visse af disse, herunder:

1. december 2003: gennemførelse af vandrammedirektivet i national lovgivning (artikel 24), bestemmelse af vandområdedistrikter og oprettelse af administrative ordninger (artikel 3)
2. december 2004: analyse af belastninger og indvirkninger på vandområdedistrikterne og økonomisk analyse af vandanvendelsen (artikel 5)
3. december 2006: oprettelse af overvågningsprogrammerne med henblik på udarbejdelse af en oversigt over vandtilstanden (artikel 8)
4. december 2008: offentliggørelse af vandområdeplanerne, der skal fremlægges til høring (artikel 14)
5. december 2009: vedtagelse af vandområdeplanerne (artikel 13)
6. december 2012: indsatsprogrammer, der skal iværksættes senest (artikel 11)
7. december 2015: opnåelse af god tilstand for overfladevand og grundvand (artikel 4) og første ajourføring af vandområdeplanerne

Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet "Bæredygtig vandforvaltning i Den Europæiske Union - Første trin i gennemførelsen af vandrammedirektivet 2000/60/EF" fra marts 2007 og det medfølgende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene² præsenterede en oversigt over direktivets målsætninger og sammenfattede resultaterne af gennemførelsen af de to første målsætninger, der er nævnt ovenfor.

Denne rapport og det medfølgende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene³ er en opfølgning på artikel 18, stk. 3, i vandrammedirektivet, der fastsætter, at Kommissionen offentliggør en rapport om gennemførelsen af vandrammedirektivet i henhold til artikel 8 om overvågning af vandtilstanden. Rapporten baserer sig på de oplysninger, som medlemslandene har fremsat i henhold til vandrammedirektivets artikel 15, stk. 2, inden for fristen den 22. marts 2007.

2. VANDRAMMEDIREKTIVETS KRAV TIL OVERVÅGNING

De miljømål, som vandrammedirektivet indeholder i artikel 4, stk. 1, fastsætter, at medlemslandene skal forebygge forringelse af vandtilstanden for alle overfladevandområder og grundvand og som en regel opnå god vandtilstand inden 2015. Derudover skal

¹ Direktiv 2000/60/EF, EFT L 327 af 22.12.2000, som ændret.

² KOM(1007) 128 endelig og det medfølgende dokument SEK(2007) 362.

³ SEK(2009) 415.

forureningen fra prioriterede stoffer reduceres progressivt, emissioner af farlige stoffer skal standses eller udfases, og enhver betydelig opadgående tendens i grundvandsforureningen skal vendes med passende midler.

I henhold til vandrammedirektivets artikel 8, stk. 1, skal medlemslandene opstille programmer for overvågning af vandtilstanden for overfladevand og grundvand med henblik på udarbejdelse af sammenhængende og overordnede oversigter over vandtilstanden for hvert vandområdedistrikt. Disse krav omfatter overvågning af beskyttede områder for så vidt angår tilstanden af overfladevand og grundvand. I henhold til artikel 8, stk. 2, i vandrammedirektivet skulle overvågningsprogrammerne være operationelle senest den 22. december 2006. Overvågningsresultaterne er af stor betydning ved fastlæggelsen af, hvorvidt vandområder er i god tilstand, og når det skal afgøres, hvilke foranstaltninger skal træffes i forbindelse med vandområdeplanerne for at overholde reglen om opnåelse af god tilstand inden 2015. For at der kan udarbejdes en god planlægning af investeringerne under programmerne, er det nødvendigt, at overvågningsresultaterne er præcise og pålidelige.

Denne rapport og det medfølgende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene fremlægger de resultater, der er fremkommet ved en analyse af de oplysninger om vandrammedirektivets overvågningsprogrammer, der er modtaget fra medlemslandene.

3. METODOLOGI FOR KONTROL AF EFTERLEVELSE AF DIREKTIVET

Kommissionen har foretaget en analyse af de oplysninger, den har modtaget, og anvendt en række indikatorer til at etablere graden af efterlevelse af vandrammedirektivet. Den metodiske tilgang og de detaljerede resultater af analysen er beskrevet i det medfølgende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene.

4. FAKTA OG TAL OM MEDLEMSLANDENES OVERVÅGNINGSPROGRAMMER

Medlemslandenes overvågningsrapporter viser, at der er opstillet omkring 57 000 overvågningsstationer til overvågning af overfladevand og 51 000 til overvågning af grundvand. Med hensyn til overfladevand er langt det største antal overvågningsstationer placeret ved floder, og herefter følger stationer til overvågning af søer og kystvande, hvor antallet er af samme størrelse.

Med hensyn til overfladevand foretager 26 000 stationer kontrolovervågning, og mere end 41 000 stationer overvåger den miljømæssige og/eller kemiske tilstand. Med hensyn til grundvand er der opstillet omkring 31 000 stationer til kontrolovervågning af den kemiske tilstand, omkring 20 000 tjener til operationel overvågning, og næsten 30 000 overvågningsstationer overvåger grundvandsniveauet.

En sammenligning af de 27 lande i EU viser, at der er flest overvågningsstationer i Det Forenede Kongerige (12 807 stationer), Italien (8 311 stationer), Tyskland (6 688 stationer) og Danmark (6 085 stationer). Sættes disse tal i forhold til areal (stationer per 1 000 km²) er tallet klart det højeste i Det Forenede Kongerige (52) og Irland (44), mens dette forhold er meget lavt i de nordlige lande som for eksempel i Finland (mindre end 1) og i Sverige (5). Tallene varierer fra én medlemsstat til en anden. Dette skyldes dels forskelle i de naturlige forhold, i befolkningstætheden, i anvendelsen af vand og i den belastning, vandområderne er udsat for, og dels forskelle i udarbejdelsen af overvågningsprogrammerne, dvs. valg af overvågningsstationer. De tekniske vurderinger, som Kommissionen har foretaget, viser et antal lakuner og mangler i udarbejdelsen af overvågningsprogrammerne, hvilket sammenfattes i nedenstående.

5. KONKLUSIONER

5.1. Rapportering

Med undtagelse af Grækenland, der ikke har rapporteret, og Malta, der ikke har rapporteret om overvågningsprogrammer angående overfladevand, har alle medlemslandene rapporteret om oprettelsen af overvågningsprogrammerne i overensstemmelse med artikel 8 og bilag V i vandrammedirektivet. Derudover er der blevet konstateret lakuner i individuelle vandområdedistrikter eller individuelle vandkategorier.

For første gang nogen sinde har medlemslandene indsendt rapporterne elektronisk via WISE, "vandinformationssystem for Europa"⁴. Den elektroniske fremsendelse af rapporter gennem WISE har vist sig at være en succes, og i alt har 24 medlemslande fremsendt deres rapporter ved hjælp af dette system. Med WISE kan der foretages en mere effektiv og strømlinet rapportering, og det har allerede vist sig at være en fordel, idet der undgås dobbeltrapportering vedrørende overvågningsstationerne.

Det er dog stadig nødvendigt at forbedre systemet for at sikre, at fremsendte rapporter er klare og fuldstændige. Klar og fuldstændig rapportering er en forudsætning for, at Kommissionen kan udføre en korrekt analyse af gennemførelsen. Rapporterne fra Østrig, Tjekkiet, Ungarn og Holland er eksempler på god praksis inden for rapportering.

5.2. Overvågning

Generelt foretages der et godt arbejde i forbindelse med overvågninger i Den Europæiske Union. Mere end 107 000 overvågningsstationer har været anvendt til overvågning af overfladevand og grundvand under vandrammedirektivet. Med hensyn til overfladevand er langt de fleste overvågningsstationer placeret ved floder (75 %), fulgt af søer (13 %), kystvande (10 %) og overgangsvande (2 %).

Generelt fremgår det, at bestemmelserne i bilag V til vandrammedirektivet og de eksisterende vejledende dokumenter om overvågning af overfladevand og grundvand er blevet fulgt, selv om nogle medlemslande kan have behov for en bedre forståelse af og anvendelse af de grundlæggende idéer omkring overvågning, operationel overvågning og undersøgelsesovervågning.

Rapporterne fra Østrig, Tjekkiet og Ungarn bør fremhæves som eksempler på god praksis, idet de viser en konkret tilgang til udviklingen af overvågningsprogrammer under vandrammedirektivet. Desuden viser rapporterne fra Irland og Det Forenede Kongerige, at disse lande har gjort en stor indsats for at sikre, at overvågningsresultaterne er pålidelige. Endelig skal det arbejde, der er foretaget af landene, der tiltrådte EU i 2007, også fremhæves. Selv om udarbejdelsen af metoderne til vurderingen af den økologiske tilstand langt fra er færdig i Bulgarien og Rumænien, er overvågningsprogrammerne blevet opstillet i overensstemmelse med tankerne bag vandrammedirektivet, og i Rumænien er overvågningen særlig omfattende.

Et af de vigtigste aspekter ved vandrammedirektivet er, at det opstiller rammer, inden for hvilke der tages højde for alle belastninger og indvirkninger på vandmiljøet, og direktivet indarbejder samtidig som mindstekrav de krav, der er opstillet i anden eksisterende EU-lovgivning. Vandrammedirektivet kræver, at der foretages specifik overvågning af beskyttede områder, særlig af vandområder, der anvendes til indvinding af drikkevand, og af habitats- og artsbeskyttelsesområder, hvor dyr og planter er afhængige af vand. Men i mange tilfælde er disse specifikke krav ikke blevet indarbejdet udtrykkeligt i vandrammedirektivets

⁴ Se <http://water.europa.eu/>

overvågningsprogrammer. De programmer, der blev anvendt i Irland, bør fremhæves, da de udgør et godt eksempel på en tilgang, der sigter mod at opfylde kravene ved at anvende specifikke overvågnings-delnet. Indarbejdelsen af andre direktivers overvågningskrav i overvågningsprogrammerne under vandrammedirektivet vil kunne gavne planlægningen og gøre tildelingen af ressourcer til overvågning mere effektiv.

Selv om der er oprettet mekanismer for internationalt samarbejde i forbindelse med mange vandområdedistrikter, har kun få medlemslande som Tyskland, Irland, Holland, Rumænien og Det Forenede Kongerige rapporteret, at de har gjort brug heraf ved udarbejdelsen af deres overvågningsprogrammer. For at sikre en målrettet og fornuftig planlægning af programmerne i forbindelse med foranstaltninger, der vedrører grænseoverskridende vandområdedistrikter, er det nødvendigt, at medlemslandene inden for vandområdedistriktet koordinerer overvågningsprogrammerne med henblik på udarbejdelse af en samlet vurdering af de eksisterende belastninger og indvirkninger på vandområdet.

Hovedformålet med overvågningerne er at vurdere vandets tilstand, og vurderingen af overfladevandens økologiske tilstand er af stor betydning. Som det allerede er fremgået af interkalibreringsarbejdet⁵, er der stadig en hel del lakuner i forbindelse med udarbejdelsen af de metoder for biologiske vurderinger, der kan bestemme den økologiske tilstand. Analysen af oplysningerne fra overvågningsprogrammerne viser, at der stadig for mange vandområdedistrikter endnu ikke er udarbejdet de nødvendige metoder til vurdering af de biologiske kvalitetselementer. Dette gælder især de lande, der tiltrådte EU i 2004 og 2007. Det er meget vigtigt, at medlemslandene afslutter deres arbejde med at udvikle nationale metoder og fortsætter arbejdet omkring interkalibrering, så denne del kan afsluttes senest 2011, som det er aftalt i vandrammedirektivudvalget (arbejdsprogram for interkalibrering 2008-2011). Det forventes, at flere af de igangværende forskningsprogrammer bringer nye oplysninger til brug ved færdiggørelsen af kalibreringsarbejdet - hvoraf en af de vigtigste er WISER⁶.

Der er blevet fremsendt meget få oplysninger om det overordnede overvågningsprograms pålidelighed og præcision, særlig vedrørende metoderne til vurdering af den økologiske tilstand. Det er derfor svært at vurdere, hvorvidt oplysningerne fra overvågningsprogrammerne vil være tilstrækkeligt pålidelige og præcise til, at de kan anvendes til at udarbejde en sammenhængende og fuldstændig oversigt over vandområdernes tilstand i de forskellige vandområdedistrikter, og hvorvidt de vil være til nytte, når der skal tages beslutninger i forbindelse med programmet af foranstaltninger. De vandområdeplaner, der skal være udarbejdet inden slutningen af 2009, vil skabe et helhedsbillede af vandområdedistrikterne med hensyn til belastning, indvirkninger, tilstandsvurderinger og foranstaltninger, og derefter vil Kommissionen kunne foretage en samlet vurdering af overvågningsprogrammernes resultater.

⁵ Kommissionens beslutning 2008/915/EF af 30. oktober 2008 om fastsættelse i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af værdierne for klassifikationerne i medlemsstaternes overvågningsystemer som resultat af interkalibreringen, tilgængelig på <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:332:0020:0044:DA:PDF>

⁶ <http://www.wiser.eu>